

K NĚKOLIKANÁSOBNÉMU POUŽITÍ TAKTICKÝCH VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

V článku ve VM číslo 9/1987 autor generálmajor Ing. Čestmír Hrbek vyjádřil názor k otázkám několikanásobného použití taktických vzdušných výsadků v průběhu boje. V souvislosti s tím zobecnil řadu názorů spojených s přípravou jednotek, které plní úkol v taktickém vzdušném výsadku, počtem vysazení výsadku, opakovaným jeho použitím, rozmanitostí bojových úkolů a několikerým zplánováním vysazení.

Na základě toho se vyjádřím k problematice a aplikaci použití taktických vzdušných výsadků určených pouze z **motostřeleckých jednotek**, zatímco úderné výsadkové jednotky používané pro taktické úkoly mají řadu odlišností, které budou ovlivňovat průběh a výsledky boje (operace). Bezprostředně s tím chci ukázat na některé nové pohledy, které se určitým způsobem liší oproti závěrům autora, a tím také vytvořit reálné podmínky pro zpracovatele taktických a odborně taktických cvičení u vojsk.

1. Autor uvádí, že: „U svazku je jako TVV obvykle připravován jeden motostřelecký prapor.“

Myslím, že není správné v rámci svazku (nejčastěji u motostřelecké divize) cvičit a vysazovat pouze jeden prapor jako TVV, což odporuje soudobým zásadám uvedeným v Bojovém řádu pozemního vojska ČSLA a v dalších předpisech. Pro případné vysazení do týlu nepřítele jako TVV by měla být připravena **každá motostřelecká jednotka**, neboť předpis Všeob-Ř-1 v článku 12. uvádí, že: „**Jeho hodnota bývá zesílený motostřelecký prapor (rota) ...**“ Navíc k této činnosti by měly být připraveny i některé jednotky druhů vojsk a speciálních vojsk, jež výsadek zpravidla zesilují.

Obdobně v předpisu Všeob-Ř-2 v článku 109. je uvedeno: „**Motostřelecký prapor (rota) jako taktický vzdušný výsadek ...**“, což jen potvrzuje předurčení těchto jednotek pro boj v týlu nepřítele. Nakonec i ve Vševojsk-7-2 (Programy bojové přípravy motostřeleckých jednotek) je zakotveno téma k procvičení rozhodujících otázek jako nakládání bojové techniky (materiálu) do vrtulníků, nasednutí, přeprava vzduchem (přelet), vysazení a zmocnění se důležitých objektů (čáry) a jeho udržení do příchodu hlavních sil.

2. Autor má námitku, že: „... v praxi plukovních a divizních taktických cvičení bývá pravidlem, že prapor, který je u svazku k tomuto úkolu cvičen, bývá jako TVV za celé cvičení vysazen jen jednou. To neodpovídá potřebám, ale ani možnostem svazku.“

Potřeba častějšího vysazení je zakotvena ve Všeob-Ř-1 v článku 105., kdy: „**V průběhu útoku může divize v jednom dnu postupně vysadit několik TVV k plnění různých úkolů.**“ Ovšem není vymezeno, o jakou hodnotu jde. Za předpokladu vysazení zesíleného motostřeleckého praporu o celkové hmotnosti 500 až 600 t je zapotřebí kolem 30 až 40 dopravních výsadkových vrtulníků typu Mi-6 včetně značného úsilí stíhacího, stíhacího bombardovacího a bitevního letectva, raketového vojska, dělostřelectva a vojska PVO.

Je zcela pochopitelné, že při častější frekvenci postupného vysazení a navíc např. ve prospěch dvou divizí prvního sledu, které útočí na směr hlavního úderu vševojskové armády, by bylo zapotřebí 3 až 5 pluků dopravních výsadkových vrtulníků (Mi-6, Mi-20) a stejný počet zesílených motostřeleckých praporů. To bezprostředně ovlivňuje i **reálné možnosti** svazku, zda budou každé vytvořeny podmínky k tomu, aby značná část sil a prostředků, téměř v hodnotě do jednoho motostřeleckého pluku, byla vyčleněna pouze pro tyto účely.

Podle **nových pohledů** se předpokládá, že zejména na stupni vševojskové **divize** budou nejčastěji používány výsadky v hodnotě **zesílené motostřelecké roty** a v některých případech dokonce i zesílené **motostřelecké čety**. Tím se podstatně zvýší možnosti svazku v realizaci požadavku postupného vysazení a také ve vyčlenění více výsadků různé síly, a to s bojovou technikou nebo bez ní, což bude plně závislé na konfiguraci terénu v prostoru vysazení, charakteru bojového úkolu, hloubce vysazení a době boje v týlu nepříteli.

Dále také nelze přehlédnout, že pro opakované vysazení výsadku je zapotřebí přibližně u praporu kolem 2 až 3 dnů a u roty (čety) 1 až 1,5 dne. Vycházíme-li z doby trvání taktického cvičení, jež na stupni pluku dosahuje 3 až 4 dnů a u divize 3 až 5 dnů, pak bychom mohli kalkulovat s vysazením výsadku v hodnotě **praporu** pouze 1 až 2krát a v hodnotě **roty (čety)** 3 až 5krát a někdy i vícekrát. Přitom případné zkrácení tohoto časového limitu je bezprostředně ovlivněno skutečnou dobou potřebnou k obnovení bojeschopnosti.

3. Autor se obecně vyjadřuje k **opakovanému použití TVV v boji** bez uvedení časových norem. Proto chci uvést, že **opakované vysazení TVV** je plně závislé na celkové době, která **zahrnuje** následné činnosti:

- přesun do vyčkávacího prostoru a rozmístění v něm v rámci výchozího prostoru pro vysazení 3 až 4 h,
- organizace boje na stupni divize – prapor – četa 3 až 8 h,
- soustředění, přelet vrtulníků do vyčkávacího prostoru 1 h,
- nakládání bojové techniky, materiálu, nasednutí jednotek, dosažení pohotovosti ke vzletu 1 h,
- přelet do prostoru vysazení, vysazení předsunuté skupiny a hlavních sil výsadku 0,5 až 1 h,
- vedení boje v týlu nepříteli 2 až 4 h,
- sloučení, soustředění výsadku 1 až 2 h,
- doplnění osob, bojové techniky, munice, materiálu 4 až 6 h,
- odpočinek po boji do 6 h,
- bojové sladění 4 až 6 h,
- organizace boje k opakovanému vysazení 3 až 4 h,
- spánek před vysazením 5 až 6 h,
- časová záloha 6 h.

V tomto případě na přípravu k opakovanému vysazení by bylo zapotřebí **celkem 39,5 až 55 h**, tj. 1,5 až 2 dny. Za předpokladu vyšších zdravotnických ztrát a potřeby více času věnovat bojovému sladění, by celková doba mohla zahrnovat 3 i více dnů, což dokazuje realnost zmíněné frekvence vysazení.

4. Autor uvádí myšlenku „... **opakovaného použití jednotky, vysazené jako výsadek v nepřátelském týlu bez jejího návratu do vlastní sestavy**“. K tomu mám tento názor. Zaujetí shromaždiště v týlu nepříteli vyžaduje soustředit silné přímé zajištění a střežení. Proto myslím, že k této činnosti dojde pouze výjimečně a na co nejkratší dobu (nepřesahující 20 až 30, maximálně 60 minut). Při delším setrvání vznikne nebezpečí, že jednotka se dostane do dalšího kontaktu s nepřítelem, popř. do obklíčení. Navíc jakékoli soustředění jednotek umožňuje nepříteli účinné postřelování, jakož i uskutečnění potřebných opatření k zabránění přiletu dalších vrtulníků v malé nebo přízemní výšce.

Podle mého názoru není reálné počítat s tím, že pro opakované vysazení např. roty z týlu nepříteli „**vrtulníky dopraví doplněk do shromaždiště a po krátké organizaci boje může být rota znovu vysazena**“.

Když si dosadíme určité časové hodnoty pro přelet dopravních výsadkových vrtulníků z výchozího prostoru pro vysazení (z předsunutých odletových letišť) do prostoru shro-

maždiště 10 až 15 minut, nakládání bojové techniky, nezbytného materiálu a nasednutí jednotky 20 až 30 minut, „krátká“ organizace boje (asi 30 minut), vzlet a přelet do nového prostoru vysazení a vysazení do 10 minut, tak získáme celkovou hodnotu **70 až 85 minut**, což je z hlediska potřebného úsilí letectva nereálné.

Další názor autora, že v boji operační manévrovací skupiny bude tento způsob použití výsadků běžný, je nejen v rozporu s Všeob-R-1, článkem 222. a dalšími, ale mírně vyjádřeno i riskantní. Chybou je, že se nedoceňuje zásadní rozdíl mezi TVV a úderným nebo padákovým výsadkem, které budou nejčastěji ve prospěch OMS plnit zcela jiné a náročné úkoly včetně vzdušných přepadů.

5. Autor ve vyjádření „rozmanitosti úkolů, které mohou motostřelecké jednotky jako TVV plnit“ plně nerespektuje ustanovení Všeob-R-1 a 2 z hlediska bojových úkolů a jejich zaměření, přisuzuje motostřeleckým jednotkám plnění nadsazených úkolů, které výlučně náleží výsadkovému vojsku (padákovému nebo údernému výsadku).

Domnívám se, že je polemické tvrzení, aby TVV „... **znemožnil manévry nepřátelskými zálohami ... nebo je úplně vyřadil z boje**“. Obdobně je méně opodstatněné tvrzení, aby výsadek ovládl klíčové prostory, které budou nejčastěji obsazeny a zabezpečeny silným nepřítelem, nebo bude připravena řada účinných opatření k udržení ev. ke zpětnému obsazení prostoru.

V žádném případě nejde o **podceňování** soudobého stupně vycvičenosti motostřeleckých jednotek, ale zejména o docenění existující **rozdílnosti** oproti výsadkovému vojsku v předurčení, ve výzbroji a v bojových možnostech, bojových úkolech, hloubce vysazení, době vedení samostatné činnosti v týlu a v možnostech přísunu nezbytného materiálu vzduchem.

Autor by měl diferencovat rozdílnost mezi motostřeleckými jednotkami a neslučovat jejich vycvičenost s „**přípravou výsadkářů**“. Podle názvoslovné normy výsadkář je příslušník výsadkového vojska, popřípadě jiného druhu vojska, vycvičený v seskoku s padákem. A tím je i dána rozdílnost v předurčení a v celkové náplni výchovy a výcviku jednotlivce, družstva, roty, praporu a pluku či divize. Oproti tomu příslušník motostřelecké jednotky zůstává i nadále motostřelcem i za situace, kdy pro rychlou přepravu vzduchem dočasně využije vrtulníků různého typu, zcela odlišný prostředek, který přistane s jednotkou v týlu nepříteli.

6. Autor uvádí: „... **aby štáby během cvičení několikrát zplánovaly vysazení** ...“, což není, podle mého názoru, zcela v souladu s novými požadavky.

Divizi se stanovuje úkol zpravidla na jeden den a orientačně na druhý den.

Při organizaci boje na stupni divize, která probíhá nejméně s 8 až 12hodinovým přestihem, se stanovuje úkol na **první den**, kdy jeho hloubka, s ohledem na možné tempo útoku může při protiútočné operaci dosahovat 15 až 20 km za den a při útoku v těžko průchodném terénu 30 až 35 nebo dokonce 50 km za den. Velitel divize je orientován o úkolu na druhý den, kdy celková jeho hloubka za dva dny může dosahovat při protiútočné operaci 30 až 40 km a při útoku 60 až 70 km nebo dokonce 100 km.

Na základě rozhodnutí velitele divize a jeho pokynů zpracovává štáb divize Plán použití TVV s nezbytnými přílohami a propočty.

Podle **nových názorů** je plán zpracováván do celé hloubky bližšího úkolu vševojskové armády (při protiútočné operaci do hloubky 60 až 70 km a při útoku 100 až 150 km). Určitou zvláštností je to, že na **první den** boje jsou podrobně rozpracovány **konkrétní varianty** vysazení výsadku. Na **druhý den** jsou stanoveny další **orientační varianty** vysazení výsadku a na **třetí den**, kdy celková hloubka může být totožná s bližším úkolem vševojskové armády, jsou určeny **výhledové varianty** vysazení výsadku, prostorově sladěny s požadavky nadřazeného stupně. Z toho vyplývá, že štáb divize zpravidla na třídní cyklus zpracovává pouze jeden bojový dokument, který je v závislosti na celkové situaci a možnostech letectva konkretizován na každý den boje. Tím odpadá dřívější a náročné zpracování několika plánů, které v řadě údajů se mnohokrát opakovaly.

V článku jsou i další polemické názory, ale zaměřil jsem se zejména na ty, které ovlivňují zpracování taktických cvičení u vojsk.

Plukovník doc. Ing. Zdeněk Hron, CSc.